

Loviisa, Svartholma.  
Juhannusleiri 1965  
järj. Urheilusukeltajat ry:stä  
Chrisse ja Lau Godt.  
Linnoituksen laiturirannan tutkiminen  
ja linnoituksesta etelään väylälle  
v. 1822 uponneen "suolalaivan" hyllyn  
etsintä.


Juhannuksena 1965 järjestivät Urheilusukeltajat ry:n jäsenet Chrisse ja Lau Godt sukellusleirin Loviisan Svartholman saarelle. Allekirjoittanut kävi paikalla juhannuksen jälkeisenä päivänä, jolloin tutkittiin linnoituksen laiturirannan pohjaa. Työskentelyä seurasi myös yhdysvaltalaisien museomiesten ryhmä, joka oli laajalla opintomatalla Suomessa.

Nykyisen laiturin vierestä löytyi pullo, joka on ilmeisesti peräisin 1800-luvun alkupuoliskolta. ( Talletettu Kansallismuseoon). Nykyisestä laiturista pohjoiseen on selvästi havaittavissa vanhan laiturin jätteitä: tukipilareita ja arkkujen rakenteita. Tämän alueen ulkopuolella on myös pohjassa joitakin ankkureita. On aivan ilmeistä , että linnoituksesta tai sen edessä maanneista aluksista on mereen joutunut erilaista esineistöä. Aluetta on syytä tutkia systemaattisesti. Edellisenä kesänä rannalle nostettu ankkuri oli alkanut pahasti ruostua.

Wäylälle, linnoituksesta etelään, uponneen "suolalaivan" hyllyn jäänteitä oli etsitty aikaisemmin, mutta tuloksetta. Oheisena kapteenin meriselitys ( Valtionarkisto ):

" Cadiz Sept. 1822. Fregatt ..... Söndagen den ..... 1822. Styrden farvattnet<sup>in</sup> väster om Enighetsgrundet klo 10 fick lots om bord i Båksundet. Vinden SW med tilltagande byaktigbläst, bärgade storbramsseglet, men huruväl blåsten häftigare tilltog, nödgades forcera med de övriga alla seglen för att ligga upp farvattnet. Styrde efter lotsens kommando allt med SW hård vind upp i genom Fäcktare sundet, som passerades klo 3/4 till 11. Luften tilltjocknade med hårda vågkvar? styrde helt nära vinden de vanliga

kurser. NW + W och NW + W  $\frac{1}{2}$  W och passerade lyckligen förbi de sk. Rövokugg-remmarena med blåstens ännu häftigare tilltagande med mera tjocka. Kontinuerade i det trånga farvattnet samma kurs, nämligen NW + W $\frac{1}{2}$ W för att passera mella parremmarena, då vinden kastade skral och vi emot förmodan fick helt näre oss sikte av Hudö östra remmaren, i lovart, som bort vara i lä ( förmodligen var strömmen orsaken till skeppets neddrivande ). Lotsen kommen derade genast vändning, men i detsamma stötte skeppet med den häftighet på ett stengrund, att det lättade sig 3 fot för då hon genast .....? med fören emot vind. Lodades och fant akter om skeppet 10 famnar vattnet, backade alla seglen för att försöka tvinga skeppet av grund, men fruktlöst, pejlade pumpen och fant ca 1/4 timma efter eller klo 1/4 till 12, 4 fot vatten i skeppet. Slog av bägge pumparne, hissade sjarm och avsköt flere nödskott samt skickade tvenne man med en liten jolle till Svartholms fästning och Lovise stad efter hjälpfolk och båtar. Från Svartholms fästning erhöles snart hjälpmanskap, och man arbetade hårt med pumparna, men skeppet vattenfylldes, så att vattnet klo 5 började gå in genom kajutfönstern. Kl. 1/7 lossnade för skeppet och besättningen och arbetsfolket måste rädda sig i båtarna."

  
 J. Peltonen,  
 tutkimusapulainen